

महात्मा फुले कृषी विद्यापीठ
कृषी हवामानशास्त्र विभाग
कृषी महाविद्यालय, पुणे ४११ ००५

विभाग प्रमुख : डॉ.डी.एस.पोखरकर

फोन : २५५३८००९

हवामानावर आधारीत कृषि संदेश
ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
पुणे

दिनांक: २७.०६.२०१७

मागील आठवड्याचे हवामान : पुणे परिसरात मागील आठवड्यात कमाल तापमान २६.७ ते ३२.५ अंश सेल्सिअस तर किमान तापमान २२.२ ते २४.३ अंश सेल्सिअसच्या दरम्यान होते. सकाळची सापेक्ष आर्द्रता ७९ ते ९२ टक्के तर दुपारची सापेक्ष आर्द्रता ६२ ते ७९ टक्के होती. वाऱ्याचा सरासरी वेग ताशी ५.१ ते १०.८ कि.मी. होता, बाष्पीभवनाचा वेग २.१ ते ७.३ मि.मी. प्रति दिन होता. प्रखर सुर्यप्रकाशाचे तास ०.४ ते १०.५ प्रति दिवस होते. मागील आठवड्यात जिल्ह्यात २०.४ मिमी इतका पाऊस झाला.

हवामान अंदाज : या आठवड्यात पुणे जिल्ह्यात कमाल तापमान २५.० ते २९.० अंश सेल्सिअसचे दरम्यान राहिल तर किमान तापमान २१.० ते २२.० अंश सेल्सिअसचे दरम्यान राहिल. सकाळची सापेक्ष आर्द्रता ८३ टक्के तर दुपारची सापेक्ष आर्द्रता ६७ टक्के दरम्यान राहिल. वाऱ्याचा वेग ताशी १७ ते २७ किलोमीटर दरम्यान राहिल. आकाश ढगाळ राहिल. वार्याची दिशा नैऋत्ये कडून ईशान्येकडे राहिल.

जिल्ह्यात पुढील २४ तास, दिनांक ३० जून व १ जुलै या कालावधीत अनेक ठिकाणी पाऊस पडण्याची शक्यता आहे आणि तुरळक ठिकाणी जोरदार पर्जन्यवृष्टी होण्याची शक्यता आहे.

हवामान अंदाजावर आधारीत कृषि सल्ला

पेरणीयोग्य पाऊस झालेल्या ठिकाणी खरीप सोयाबीन, कापूस, तुर, मुग, उडीद, भुईमुग, मका या पिकांच्या सुधारित वाणांची बिज प्रक्रिया करून पेरणी करावी. खरीप हंगामातील भाजीपाला रोपांची (मिरची, टोमॅटो, वांगी) पुर्नलागवड करावी. भात रोपे २१ ते २५ दिवसाची झाली असल्यास पुर्नलागवड सुरु करावी. नत्र खत मात्रेच्या बचतीसाठी द्विदल पिकांना रायझोबीयम तर एकदल पिकांना आझोटोबॅक्टर या जीवाणू संवर्धकाची बीजप्रक्रिया महत्वाची आहे. बीजप्रक्रियेसाठी जीवाणूसंवर्धने खरेदी करताना त्या पाकिटावरील अंतिम तारीख तसेच पिकाचे नाव पाहूनच खरेदी करावे कारण हे जीवाणूसंवर्धक वेगवेगळ्या पिकासाठी वेगवेगळे असते. जिवाणु खते वापरल्याने रासायनिक खतांची उणीव संपूर्णपणे भरून काढता येत नाही म्हणून ही खते रासायनिक खतांना पुरक खते म्हणून वापरावे. जिवाणु संवर्धक पाकीट सावलीत, थंड जागेत ठेवावे. बियाण्यास बुरशीनाशक अथवा किटकनाशक लावावयाचे असल्यास ती अगोदर लावावीत व त्यानंतर जिवाणु संवर्धक बियाण्यास लावावे. खताच्या संतुलित व कार्यक्षम वापरासाठी तसेच जमिनीचे आरोग्य अबाधित राहण्यासाठी मृद आरोग्य पत्रिकेनुसारच खतांच्या मात्रा घ्याव्यात.

पिक	पिक अवस्था	कृषि सल्ला
बियाणे खरेदी करताना घ्यावयाची काळजी :		बियाणे अधिकृत विक्रेत्याकडून खरेदी करून त्याची पक्की पावती घ्यावी. विकत घेतलेल्या बियाण्याच्या पिशवीस असलेले लेबल व टॅग जपून ठेवावा, यदाकदाचित बियाण्यात काही दोष आढळल्यास बिल, लेबल व टॅगची संबंधितांकडे तक्रार करताना गरज पडते.
बाजरी :	पेरणी	बाजरी पेरणीसाठी संकरीत वाण श्रध्दा, सबुरी किंवा शांती तसेच सुधारीत वाण आयसीटिपी-८२०३, आयसीएमव्ही-१५५ किंवा धनशक्ती पैकी वाणाचे बियाणे उपलब्ध करून ठेवावे. अरगट रोगाच्या नियंत्रणासाठी बिजप्रक्रिया अत्यंत महत्वाची आहे. १० लिटर पाण्यात २

		किलो मीठ विरघळावे. पाण्यावर तरंगणारे बुरशीने ग्रासीत हलके बियाणे बाजुला काढून नष्ट करावे. तळाशी राहिलेले निरोगी बियाणे वेगळे करून पाण्याने दोन ते तीन वेळा धुवावे व त्यानंतर सावलीत वाळवावे आणि मगच पेरणीसाठी वापरावे. अगदी पेरणी करताना २५० ग्रॅम अँझोस्पिरीलम १० कि. बियाण्यास चोळून मगच पेरणी करावी.
रोगप्रतिकारक जाती :	पेरणी	<p>सोयाबीन : फुले कल्याणी, फुले अग्रणी (के डी एस ३४४), जे एस ३३५, एम ए सी एस १११८८</p> <p>खरीप ज्वारी : संकरित वाण - सी एस एच ५, सी एस एच ९, सी एस एच १३, सी एस एच १४, सी एस एच १६, सी एस एच २१, सी एस एच २५</p> <p>सुधारित वाण - एस पी व्ही ४६२, सी एस व्ही १३, सी एस व्ही १५, सी एस व्ही १७, सी एस व्ही २३</p> <p>गोड ज्वारी - एस एस व्ही ८४, सी एस व्ही २४ एस एस, सी एस व्ही १९ एस एस</p> <p>भुईमुग : फुले मोरणा, फुले प्रगती, फुले व्यास, फुले उन्नती, फुले आर एच आर जी ६०२१</p> <p>भात : हळवा गट - कर्जत १८४, रत्नागिरी १, कर्जत ४, रत्नागिरी ७११, फुले राधा</p> <p>निमगरवा गट - जया, फुले मावळ, फुले समृद्धी, फुले आर जी -एन-६</p> <p>गरवा गट - रत्नागिरी २, कर्जत २, दारणा, सुवर्णा</p> <p>सुवासिक गट - बासमती ३७०, इंद्रायणी, प्रभावती, सुगंधा</p> <p>संकरित गट - सहयाद्री १, सहयाद्री २, सहयाद्री ३, सहयाद्री ४, सहयाद्री ५, के आर एच २</p>
भाजीपाला पिके :	पिक वाढीची अवस्था	<p>काकडीवर्गीय वेल भाजी पिकांवर सध्याच्या दमट हवामानामध्ये केवडा या बुरशीजन्य रोगाचा प्रादुर्भाव होण्याची दाट शक्यता आहे. पानांच्या खालील बाजूस रोगाची प्राथमिक लक्षणे दिसून येताच कॉपरऑक्झीक्लोराईड २५ ग्रॅम किंवा मॅन्कोझेब ६४% + मेटॅलॅक्झील ८% २० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यातून फवारावे.</p> <p>सध्याच्या ढगांनी आच्छदलेल्या हवामानात भेंडी, पपई, मिरची, टोमॅटो इ. पिकांवर भुरी या बुरशीजन्य रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे. या रोगाच्या नियंत्रणासाठी पाण्यात मिसळणारे ८०% गंधक २० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यातून फवारावे. पावसाची शक्यता पाहून मिश्रणामध्ये स्टीकर वापरावे मात्र काकडी वर्गीय पिकांमध्ये गंधकाऐवजी हेक्झाकोनॅझोल १० मिली किंवा डायफेन कोनॅझोल ५ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारावे.</p> <p>लिंबू पिकातील खै-या (कॅंकर) या रोगाच्या नियंत्रणासाठी रोगग्रस्त फांद्या, फळे काढून नष्ट करावे. फांद्या छाटलेल्या ठिकाणी बोर्डोपेस्ट लावावी. जुन महिन्यातील सध्याच्या छाटणीनंतर कॉपरऑक्झीक्लोराईड ३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यातून फवारावे. ३० दिवसानंतर १% बोर्डोमिश्रणाची फवारणी करावी.</p>
केळी :		<p>केळी पिकातील मुख्य खोडालगत येणारी पिल्ले धारदार कोयत्याने नियमित काढावीत. केळीची रोगग्रस्त पाने काढून बागेबाहेर नष्ट करावीत. हिरवी पाने कापू नयेत. झाडे पडू नयेत म्हणून बांबूच्या कठ्या किंवा पॉलीप्रॉपीलीनच्या पट्ट्यांच्या साहाय्याने झाडांना आधार द्यावा. बागेत केळी पाने व अवशेष, जुना गव्हाचा भुसा, ऊसाचे पाचट, सोयाबीन भुसा इ. चा वापर करून सेंद्रीय अच्छादन करावे. बागेत चारही बाजूने सजीव कुंपण करावे.</p>
जनावरांचे व्यवस्थापन :		<p>जनावरांचे रोगप्रतिबंधक लसीकरण पशुवैद्यकियांच्या सल्ल्याने करावे. -</p> <ol style="list-style-type: none"> १. फऱ्या रोगास रोग प्रतिबंधक उपाय म्हणून पावसाळ्याचे सुरुवातीला जनावरांना अँलम प्रेसिपिटेड व्हॅक्सिन तुरटीयुक्त लस टोचून घ्यावी. २. घटसर्प रोगाकरीता प्रतिबंधक उपाय म्हणून निरोगी जनावरांना पावसाळ्यापूर्वी ऑईल अँडज्यूव्हंट एच.एस. व्हॅक्सिन तेलयुक्त लस टोचून घ्यावी. ३. बुळकांड्या रोगाकरिता दोन वर्षातून एकदा जनावरांना पावसाळ्यापूर्वी टिश्यू कल्चर रिंडरपेस्ट लस टोचून घ्यावी.

	<p>४. लिहूर फल्यूक रोगाकरिता सर्व जनावरांना वर्षातून दोन वेळा (म्हणजे पावसाळ्यापूर्वी व नंतर) जंताचे औषध पाजावे व पिण्यास नेहमी स्वच्छ पाणी द्यावे.</p> <p>शेळी व मेंढी :</p> <ol style="list-style-type: none">१. टेपवर्म (फितीसारखे) जंताकरिता शेळ्यांना ऑक्सिकलोझानाईट व ल्विहामिसॉल जंतनाशक पाजावे.२. मेंढ्यांना घटसर्प व आंत्रविषार या रोगाकरीता लसीकरण करून घ्यावे.३. मेंढ्यांना दर तीन महिन्यांनी जंताचा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी जंतनाशक औषधे पाजावीत.
--	---